

також збільшити швидкість, з якою можна правильно ідентифікувати зміни тембру. Звукорежисери, композитори електронної музики та інженери з обробки аудіосигналів можуть отримати користь від цілеспрямованого розвитку критичного слухання. Хоча критичне слухання в першу чергу зосереджено на частотній обробці сигналу (параметричній еквалізації), воно також може охоплювати інші поширені пристрої обробки сигналів, такі як часова обробка (реверберація та дилей), а також динамічна обробка.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Corey, J. (2010). Audio Production and Critical Listening: Technical Ear Training.
2. Letowski, T. (1985). Development of Technical Listening Skills: Timbre Solfeggio. *Journal of Audio Engineering Society*. 33, 240-244.
3. Miskiewicz, A. (1992). Timbre Solfege: A Course in Technical Listening for Sound Engineers. *Journal of Audio Engineering Society*. 40, 621-625.
4. Olive, S. (1994). A method for training listeners and selecting program material for listening tests. *97th Convention of the Audio Engineering Society*, Preprint 3893. San Francisco, California.
5. Olive, S. (2001). A new listener training software application. *110th Convention of the Audio Engineering Society*, Preprint 5384. Amsterdam, Netherlands.

Лимаренко Л.І.

докторка педагогічних наук, професорка,
професорка кафедри культури і мистецтв
Херсонського державного університету,
заслужена працівниця культури України,
м. Херсон, Україна

КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА УКРАЇНИ ПІД ПРИЦІЛОМ ВІЙНИ: МИСТЕЦЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ ВТРАТ У СТУДЕНТСЬКИХ ПРОЄКТАХ

Протягом років повномасштабної війни російської федерації проти України сфера культурної спадщини зазнала величезних втрат.

Руйнування музеїв, галерей, будинків культури, бібліотек, архівів, пам'яток архітектури, а також знищення або пошкодження творів мистецтва є не лише матеріальними втратами, а й цілеспрямованим ударом по культурній пам'яті українського народу.

У цих занадто важких умовах культурна спадщина набуває статусу не лише історичного надбання, а й важливого символічного ресурсу національної ідентичності.

Особливого значення набувають мистецькі втрати, пов'язані з творчістю Поліни Райко, чий унікальний доробок посідає важливе місце у світовому культурному контексті та є невід'ємним елементом української культурної самосвідомості.

У відповідь на воєнні виклики студентська молодь Херсонського державного університету активно долучається до процесу художнього переосмислення сучасної жорстокої реальності через культурно-мистецькі проекти. Такі практики формують простір рефлексії, сприяють глибшому усвідомленню війни не лише як історичної події, а як особистісному і колективному досвіду.

У проєктах здобувачів вищої освіти простежується звернення до теми втрати культурної спадщини, руйнування мистецьких цінностей, знищення символічних об'єктів української культури. Через різні форми художнього висловлювання (перформанс, фільм-рефлексія, виставка-презентація, теленарис, критичний аналіз, фото-марафон, інтерв'ю-сповідь, живі історії, марафон відкритих думок, біографічне зізнання тощо) студенти фіксують травматичний досвід і трансформують його у творчий акт пам'яті.

Актуальність обраної теми зумовлена нагальною необхідністю наукового осмислення мистецьких практик студентської молоді, спрямованих на збереження культурної спадщини України в реаліях війни, а також потребою дослідження мистецтва як засобу культурного спротиву та меморіалізації історичної пам'яті.

Тому метою нашого наукового пошуку є аналіз особливостей мистецького осмислення втрат української культурної спадщини у студентських культурно-мистецьких проєктах в умовах російсько-української війни.

Україна володіє багатою мистецькою спадщиною, сформованою творчістю видатних українських художників, митців і культурних діячів різних епох. На тлі трагічних реалій війни особливого значення набувають збереження та популяризація мистецького доробку українських художників як важливої складової національної ідентичності, колективної пам'яті та духовної стійкості суспільства.

Значного резонансу в серцях українців набули болісні події, пов'язані зі спадщиною відомої художниці-самоучки в жанрі наївного мистецтва, Поліни Райко. На перший погляд – звичайної та водночас дещо дивакуватої (з точки

зору односельчан) української сільської жінки з Олешок Херсонської області, яка витрачала всю свою пенсію на фарби.

Проте нині її ім'я у багатьох наукових працях стоїть в одному ряду з найяскравішими представниками наївного мистецтва другої половини ХХ – початку ХХІ століття, такими як: Марія Приймаченко та Лесь Семерня (Україна); Нікіфор Дровняк (Польща, Україна), Ніко Піросмані (Грузія), Анна Мэри Мозес-бабуся Мозес (США) та інші художники-наївісти, чиє мистецтво відрізняється щирістю та безпосередністю, оригінальним та яскравим баченням світу [1].

Світла й сильна духом Поліна Райко не залишила монументальних робіт на полотнах і не мала гучних авторських виставок, про які писали б критики. Вона знаходила розраду, порятунком і душевний спокій у буденній сільській праці, красі природи Таврійського краю та малюванні. Паркан і стіни її будинку вкривали розписи, а кожна кімната зберігала неповторний світ художниці – справжній мистецький скарб.

Після смерті Поліна Райко залишила нам невелику кількість ескізів на окрайцях аркушів паперу та лише один будинок, на стінах якого вона втілювала всі свої емоції, переживання і власний внутрішній світ.

Благодійні українські фонди, культурні діячі, куратори та менеджери центрів розвитку культури, журналісти підтримували стан оселі Поліни Райко та популяризували її творчість.

На превеликий жаль, унаслідок підриву російськими окупантами Каховської гідроелектростанції 6 червня 2023 року, будинок мисткині було затоплено. Через потужний потік води близько 80 відсотків унікальних фресок зруйновано, оскільки стіни історичної пам'ятки обвалилися – стали жертвою теракту окупантів [2].

Попри це, мистецтво Поліни Райко й сьогодні живе. Воно підтримується та популяризується завдяки людям, які вивчають її творчість, публікують про неї наукові й публіцистичні статті, створюють культурно-мистецькі проєкти-сповіді та знайомлять світову спільноту з постаттю художниці. Особливо цінними є матеріали громадської лідерки та культурної менеджерки Олени Афанасьєвої, яка була особисто знайома з Поліною Райко, досліджувала та документувала її творчість ще за життя художниці, а після її смерті врятувала архів її малюнків і видала книгу, присвячену життю та творчій спадщині мисткині [3].

Слід підкреслити, що творчість цієї яскравої постаті стала символом української автентичності, народної пам'яті та духовної незламності.

Звернення студентів до цього образу у власних мистецьких практиках свідчить про прагнення не лише зафіксувати культурні втрати, а й зберегти закарбовану в ній спадщину для майбутніх поколінь.

Вважаю за потрібне зазначити, що здобувачі вищої освіти другого (магістерського) рівня під час опанування освітньої компоненти «Методика організації культурно-мистецьких проєктів та їх режисура» виконують на заліковому занятті створення культурно-мистецького проєкту у форматі відеоконтенту в умов дистанційного навчання.

Аналіз студентських робіт дає підстави зробити висновок, що у відеоконтентах автори загалом репрезентують:

- трансформацію особистісних духовних цінностей;
- глибоке переосмислення минулого;
- зіставлення історичних фактів;
- висвітлення болючих тем життя українського народу з метою донесення людству всього світу достовірної інформації.

Узагальнюючи викладене, можна констатувати, що студентські культурно-мистецькі проєкти демонструють здатність молодого покоління до глибокої рефлексії над травматичним досвідом війни та втратами культурної спадщини. Через творчість відбувається переосмислення історії, формування нових смислів та закріплення цінності культурної пам'яті.

Окремого значення набуває звернення до творчої спадщини української мисткині наївного мистецтва Поліни Райко як до символу опору росії та незнищенності української культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Поліна Райко: невидиме: нова книга про спадщину та українську ідентичність півдня. URL : <https://gurt.org.ua/news/informator/105300/>
3. Дивний всесвіт Поліни Райко: зруйнований російськими окупантами, але не знищений. URL: <https://argumentua.com/stati/divnii-vsesv-t-pol-ni-raiko-zruinovanii-ros-iskimi-okupantami-ale-ne-znishchenii>
4. Поліна Райко. Невідоме. упорядник Олена Афанасьєва, дизайн Макс Афанасьєв, вид-во Центр культурного розвитку «Тотем», 2024, 176 с. URL : https://booklion.lviv.ua/polina-raiko.-nevydyme/?srsltid=AfmBOOpY3n8f1BQ8N4pQN41EUPEHzI2csVpl9er7fQjiyVbZ5cz_m1Uy